

Меглена Кунева: Защо комунизмът трябва да се изучава в училище

Написано от Меглена Кунева
Събота, 19 Март 2016 09:52

Сайтът **desebg.com** дава гласност на позицията на вицепремиера и министъра на образованието и науката Меглена Кунева по проблема с необходимостта от изучаването на комунистическия режим в училище, като публикува обръщението ѝ до участниците в дискусиата „Знание за миналото – памет за бъдещето“.

Форумът се проведе в понеделник (14 март 2016 г.) в Европейския парламент в Брюксел, организирана от евродепутата Андрей Ковачев (ЕНП/ГЕРБ) и посветена на необходимостта от изучаването на тоталитарните режими на ХХ – фашизма, националсоциализма и комунизма в училище.

Кунева не присъства лично, но изпрати подробно обръщение, в което представя своята позиция и подробности от реформата в образователната система, свързана с този проблем, за който неотдавна получи две петиции – гражданска и парламентарна за предприемане на реални стъпки за паралелното изучаване на фашизма, националсоциализма и комунизма в часовете по история. Заглавието е на **desebg.com**.

Уважаеми г-н Ковачев,
Уважаеми госпожи и господа,

Съжалявам, че натовареният ми график не позволи личното ми присъствие, но използвам възможността да представя тезата си за изучаването на тоталитарните режими в училище.

Започвам с факта: 90% от младото поколение или хората между 16 и 30 години не знаят почти нищо за периода на тоталитаризма, сочат данните на социологическата агенция

Меглена Кунева: Защо комунизмът трябва да се изучава в училище

Написано от Меглена Кунева
Събота, 19 Март 2016 09:52

„Алфа Рисърч“. 40% от тях не могат да посочат кога е дошъл края на стария строй, 10% са научили повече за социализма от книга, филм, училище или университет, 16% – от публицистично предаване. Данните са от проучване по повод 25-годишнина от падането на Берлинската стена.

Дали ги намирам за тревожни? Да. Дали миналото ни на страната, живяла в тоталитарен режим, има връзка с бъдещето на децата ни като свободни личности в Европа? Има.

Искам да подчертая, че темата за изучаването на тоталитарните режими на XX век в средните училища вълнува силно немалка част от българското общество. Като политик от дясна формация, член на ЕНП, и министър на образованието и науката на държава, преживяла тоталитарен режим, няма как да не се съобразя с тази болезнена за гражданите тема.

В лично качество като внучка на юрист, възпитан в Сорбоната и попаднал в лагерите на смъртта, проблемът трябва ли за тоталитарния период да се учи в училище за мен е бил винаги отговор и никога въпрос.

И отговорът е: да, трябва комунизмът да се изучава в българското училище.

Бързам да подчертая, че нашето общество недвусмислено е дало оценката си за историческия период на комунизма и неговите престъпления в редица международни актове и национални закони.. Но ролята на образованието за формиране на правилни нагласи към близката ни история остава ключова. И се надявам да остане такава независимо дали страната се управлява от дясно правителство, както в момента.

Споделям тезата, че е важно поколенията след нас, непреживели тоталитарни режими, да получат обективна представа за събитията от комунистическото минало, основана на исторически факти и извори. Тази представа трябва да бъде усвоена в българското училище като част от процеса на личностното и гражданското израстване на младите хора.

Меглена Кунева: Защо комунизмът трябва да се изучава в училище

Написано от Меглена Кунева
Събота, 19 Март 2016 09:52

В условията на динамична и променяща се Европа, в която е изкушение балансът между сигурността и свободата да се подлага на съмнение, Европа, в която свободата на гражданите невинно се вписва в свободата на държавите, Европа, на заплашена, закъсняла и отказана солидарност, знанието за тоталитарните режими е точен компас. Защото, да, реална е опасността да загуби посоката, а може би и повече от това: да се изгуби в свободата, ако урокът от миналото не се научи добре от всички ни.

Радвам се, че мога да заявя, че българското училище откликва на необходимостта историята да създава ориентири именно за такова настояще – сложно, под заплахи в среда на конфликти. На ниво учебни планове и програми, ние сме създали необходимите условия периодът на комунистическия режим и неговите престъпления да получи съществено място и оценка. Давайки знания на учениците за него, ние ще изградим у тях устойчиво отношение към всички човеконенавистни идеологии независимо от епохите.

Чисто формално, в обучението по История и цивилизации у нас знанията за комунистическия период се придобиват в три класа – в VI, X и XI клас. През 2012 г. учебниците са преработени тъкмо поради нуждата от обективно представяне на този период, като проблем остава по-малкият брой часове по История и хронологичното му място в края на учебниците, когато не остава достатъчно време.

В новия закон и новия учебен план обаче, които влизат в сила от новата учебна година, се погрижихме да дадем много повече възможност за задълбочено изучаване на престъпленията на тоталитарните режими.

Общо 4 са линиите, по които това се осъществява в Българското училище:

1. Проектите на нови учебни програми по История и цивилизации предвиждат изучаването на проблематиката в VII, IX и X клас. В VII и X клас, когато се изучава изцяло българска история, часовете се увеличени, като в X клас българската история се изучава не в досегашните 72 часа, а в 126 часа годишно.

2. Въвежда се гражданско образование. В първите си три етапа то се осъществява интегрирано, през изучаването на история и цивилизации, Български език и

литература, Философия и др., а в последния етап – XI и XII клас – като отделен учебен предмет, в който ще намерят място темите за тоталитарните режими.

3. Допълнителни възможности за обстойно изучаване на тези режими и техните идеологии дава и профилираната подготовка по История и цивилизации в XI и XII клас, където се обособяват отделни избираеми модули.

4. В рамките на предоставената им автономия в избираемите и във факултативните часове училищата могат да въвеждат предмети и проблеми по тяхна преценка.

Тук бих искала да отбележа още един съществен момент – според новия образователен закон учебните помагала, които служат за разширена и допълнителна подготовка, вече не подлежат на оценка и одобрение от министъра на образованието и науката. Затова постоянно подчертавам колко важна е ролята на учителя и каква нова отговорност му възлагаме.

Той свободно може да избере помагала за по-лесно и осъзнаване на периода на комунизма в нашата история. Дали това помагало ще бъде „Задочни репортажи“ на Георги Марков, „Народен дом на терора“ на Стойчо Шишков или архивите на „Работническо дело“ и ДКМС на комунистическа България – тази свобода на избор е дадена на учителя.

Затова цялото ми внимание е насочено днес към гарантирането на такава среда в българското училище, която да стимулира подобна свобода.

В личното си качество искам да подчертая, че от години се сблъсквам и като еврокомисар, и като министър преди това, и като вицепремиер по европейските политики и министър на образованието и науката сега, с груба манипулация, че през социализма у нас е имало сигурност, но нямало свобода, а днес имало свобода, но нямало сигурност.

Намирам за много опасно тези две ключови ценности на всяка образована и осъзната

Меглена Кунева: Защо комунизмът трябва да се изучава в училище

Написано от Меглена Кунева
Събота, 19 Март 2016 09:52

личност да се противопоставят една на друга. Тази опорна теза на сценаристите на прехода е коварна лъжа, която всеки от нас трябва да разобличава. Всеки като гражданин и всички като общество и държава имам предвид.

Училището е онова място, на прага на което тази лъжа не трябва да бъде спирана. Напротив – тя трябва да бъде пускана през прага вътре и опровергавана с участието и интелектуалните усилия на младите хора; опровергавана не с контрапропаганда и нелепа за XXI век носталгия, а със силата на фактите, науката, логиката, правото, историческите извори и задълбоченото и почтено знание. Българските деца трябва да растат, знаейки, че свободата и сигурността не се противопоставят една на друга. Не и в Европа.

Благодаря за възможността да представя визията си за изучаването на тоталитарните режими и техните престъпления. Позволете да ви уверя, че за мен това е мисия повече от образователна – тя е създаване на свободни и способни да ценят свободата европейски граждани. И я считам за мисия на всички нас, независимо от политическите ни семейства.